

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет ветеринарної епідеміології

Кафедра ветеринарної епідеміології

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету ветеринарної
медицини та тваринництва

 (Анатолій РЕВУНЕЦЬ)

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРАЙОВА ЕПІЗООТОЛОГІЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА ХВОРОБ ТВАРИН

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 21 «Ветеринарія»

Спеціальність: 211 «Ветеринарна медицина»

Освітня програма: «Ветеринарна медицина»

Житомир – 2025

Розробник: Галатюк О. Є., д-р. вет. н., професор
(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ветеринарної епідеміології

Протокол № 2 від «26» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ (Олександр ГАЛАТЮК)

Погоджено із гарантом освітньо-наукової програми «Ветеринарна медицина»

_____ (Тетяна КОТ)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету ветеринарної медицини та тваринництва

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Голова НМК _____ (Жанна РИБАЧУК)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 5 годин – 150 змістовних модулів – 2	Галузь знань <u>21 «Ветеринарія»</u>	Обов'язкова
		Рік підготовки
	Спеціальність <u>211 «Ветеринарна медицина»</u>	2-й
		Семестр
		3-й
		Лекції
	Освітній ступінь: <u>доктор філософії</u>	10
		Лабораторні
		30
		Самостійна робота
		110
		Форма підсумкового контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Крайова епізоотологія та профілактика хвороб тварин» полягає у формуванні у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти системного уявлення про закономірності поширення, перебігу та контролю інфекційних хвороб тварин у конкретних регіонах (краях) з урахуванням екологічних, соціально-економічних, біогеографічних і виробничих особливостей. Дисципліна спрямована на підготовку фахівців, здатних здійснювати науковий аналіз епізоотичної ситуації на локальному рівні, прогнозувати її розвиток та обґрунтовувати ефективні заходи профілактики і ліквідації спалахів інфекційних хвороб у межах окремих адміністративно-територіальних одиниць.

Основними завданнями є: засвоєння теоретичних основ крайової епізоотології, зокрема її понятійного апарату, історії становлення, наукових шкіл, сучасних тенденцій розвитку та ролі в системі ветеринарної медицини; оволодіння знаннями щодо закономірностей епізоотичного процесу на локальному та регіональному рівнях з урахуванням природно-кліматичних, біогеографічних і соціально-економічних чинників; формування вмінь аналізувати та оцінювати епізоотичну ситуацію в конкретному краї, застосовувати методи епізоотичного моніторингу, прогнозування та картографування; набуття практичних навичок збирання, систематизації та інтерпретації даних щодо захворюваності тварин, а також розроблення та обґрунтування крайових протиепізоотичних програм; формування професійного мислення, спрямованого на своєчасне виявлення, локалізацію та ліквідацію спалахів інфекційних хвороб у межах визначеної території; засвоєння принципів біобезпеки, біозахисту та організації профілактичних заходів на регіональному рівні; розвиток навичок самостійної науково-дослідної роботи з аналітичними матеріалами, сучасними методичними рекомендаціями, базами даних і нормативно-правовими документами у сфері ветеринарної медицини.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) загальні (ЗК): **ЗК 2.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

б) спеціальні (СК): **СК 5.** Здатність визначати комплекс необхідних сучасних клінічних, інструментальних та лабораторних методів і методик, а також розуміти призначення та застосовувати необхідне професійне обладнання, інструментарій, реактиви тощо, необхідні для проведення досліджень стану здоров'я та благополуччя тварин різних видів і класів, біологічних субстратів, судово-ветеринарної експертизи, гарантування безпечності та якості харчових продуктів, тощо відповідно до обраного напрямку та поставленої мети. **СК 10.** Здатність

розробляти та впроваджувати нові підходи до діагностики патологій інфекційної та неінфекційної етіології, описувати й застосовувати в експерименті сучасні стратегії створення та використання біологічних і хіміотерапевтичних препаратів для лікування та профілактики захворювань тварин. **СК 11.** Здатність оцінювати епізоотичну ситуацію; установлювати зв'язок між проявом інфекційних хвороб та наявністю збудників в доквіллі, організмах переносників, проміжних хазяїв і хворих тварин; впроваджувати профілактичні заходи з урахуванням принципів біобезпеки.

Програмні результати навчання: **ПРН 9.** Визначати та застосовувати комплекс необхідних сучасних клінічних, інструментальних та лабораторних методів і методик, професійне обладнання, інструментарій, реактиви тощо, необхідні для проведення досліджень стану здоров'я та благополуччя тварин різних видів і класів; розуміти логічну послідовність дій під час проведення судово-ветеринарної експертизи та вміти оформляти відповідну документацію; гарантувати безпечність та якість харчових продуктів, кормів; забезпечувати контроль і обіг побічних продуктів тваринного походження та різних біологічних субстратів тощо відповідно до обраного напрямку дослідження та поставленої мети. **ПРН 13.** Розробляти нові методи діагностики, підходи до профілактики та схеми лікування хвороб тварин з подальшим впровадженням у ветеринарну практику. **ПРН 14.** Здійснювати комплексну оцінку поширення, проявів та перебігу інфекційних і інвазійних захворювань серед тварин різних видів та господарського призначення на регіональному й континентальному рівнях; встановлювати взаємозв'язок між біологічними особливостями збудників та репродуктивними, імунологічними та акушерськими патологіями у тварин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Крайова епізоотологія та профілактика хвороб тварин» здобувач вищої освіти повинен **знати:** методологічні засади крайової епізоотології як самостійного напрямку епізоотологічної науки; біогеографічні, кліматичні та господарські чинники, що зумовлюють особливості перебігу епізоотичного процесу в різних регіонах; принципи моніторингу, обліку та аналізу епізоотичних даних на крайовому рівні. Повинен **вміти:** здійснювати збирання та критичну оцінку даних щодо епізоотичного стану у конкретному краї; застосовувати сучасні методи математичного моделювання та епізоотичного картографування для прогнозування поширення інфекційних хвороб; розробляти та обґрунтовувати крайові протиепізоотичні програми з урахуванням територіальної специфіки.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теорія епізоотичного процесу та основи епізоотичного аналізу

Тема 1. Крайова епізоотологія як науковий напрям ветеринарної медицини: теоретичні засади, методологія та особливості розвитку в Україні. Становлення епізоотології та передумови виникнення крайової епізоотології. Поняття крайової епізоотології: об'єкт, предмет і завдання. Методологічні основи дослідження крайових епізоотій. Міждисциплінарні зв'язки крайової епізоотології з іншими науками. Вплив природно-географічних і господарських чинників на інфекційну патологію тварин. Значення крайової епізоотології для ветеринарного нагляду та профілактики хвороб тварин в Україні.

Тема 2. Епізоотичний процес та його рушійні сили. Сутність епізоотичного процесу. Основні складові епізоотичного процесу: джерело інфекції, механізми та шляхи передачі збудника, сприйнятливий поголів'я. Класифікація епізоотичних процесів за масштабами поширення, характером перебігу та видом збудника. Біологічні, екологічні, соціально-економічні й антропогенні рушійні сили епізоотичного процесу. Вплив господарських умов на рівень інфекційного навантаження у тваринництві.

Тема 3. Номенклатура та класифікація інфекційних хвороб тварин. Поняття та значення класифікації інфекційних хвороб у епізоотології. Основні принципи класифікації інфекційних хвороб тварин. Класифікація інфекцій за етіологією: бактеріози, вірусози, мікози, протозоози, пріонні інфекції. Класифікація інфекційних хвороб за шляхами передачі, видовою специфічністю та географічним поширенням. Міжнародні системи номенклатури та класифікації інфекційних хвороб (WOAH, FAO, CC). Проблеми уніфікації термінології та значення стандартизованої номенклатури для діагностики й епізоотологічного нагляду.

Змістовний модуль 2. Прикладні аспекти крайової епізоотології

Тема 4. Профілактика та протиепізоотичний контроль інфекційних хвороб тварин у крайовому аспекті. Принципи профілактики інфекційних хвороб тварин: загальні та спеціальні заходи в системі крайової епізоотології. Біобезпека тваринницьких господарств як ключовий елемент попередження інфекційних захворювань. Вакцинопрофілактика як основний інструмент контролю інфекційних хвороб: ефективність та обмеження. Контроль переміщення тварин, дезінфекція, дезінсекція та дератизація у структурі протиепізоотичних заходів. Організація епізоотичного моніторингу, діагностики, прогнозування та ліквідації спалахів інфекційних хвороб з урахуванням крайових особливостей. Роль державних і приватних ветеринарних служб у реалізації профілактичних і протиепізоотичних програм: досвід України та країн ЄС.

Тема 5. Терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи при інфекційних хворобах тварин. Сучасні підходи до терапії інфекційних хвороб тварин у контексті крайової епізоотичної ситуації. Застосування антибактеріальних, противірусних препаратів та імуномодуляторів у ветеринарній практиці. Антибіотикорезистентність: епізоотологічне значення, ризику поширення та шляхи подолання. Комплексне лікування інфекційних захворювань з урахуванням патогенезу та профілактичних заходів. Ветеринарно-санітарні заходи при виникненні та ліквідації спалахів інфекційних хвороб тварин. Роль крайових ветеринарних лабораторій, геоінформаційних технологій та міжвідомчої взаємодії у контролі ефективності лікування і профілактики.

4. Структура навчальної дисципліни

Структура курсу	Кількість годин			
	у тому числі			
	Усього	лекції	лаб	сам.р.
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Теорія епізоотичного процесу та основи епізоотичного аналізу				
Тема 1. Крайова епізоотологія як науковий напрям ветеринарної медицини: теоретичні засади, методологія та особливості розвитку в Україні. Становлення епізоотології та передумови виникнення крайової епізоотології. Поняття крайової епізоотології: об'єкт, предмет і завдання. Методологічні основи дослідження крайових епізоотій. Міждисциплінарні зв'язки крайової епізоотології з іншими науками. Вплив природно-географічних і господарських чинників на інфекційну патологію тварин. Значення крайової епізоотології для ветеринарного нагляду та профілактики хвороб тварин в Україні.	30	2	6	22
Тема 2. Епізоотичний процес та його рушійні сили. Сутність епізоотичного процесу. Основні складові епізоотичного процесу: джерело інфекції, механізми та шляхи передачі збудника, сприйнятливий поголов'я. Класифікація епізоотичних процесів за масштабами поширення, характером перебігу та видом збудника. Біологічні, екологічні, соціально-економічні й антропогенні рушійні сили епізоотичного процесу. Вплив господарських умов на рівень інфекційного навантаження у тваринництві.	30	2	6	22
Тема 3. Номенклатура та класифікація інфекційних хвороб тварин. Поняття та значення класифікації інфекційних хвороб у епізоотології. Основні принципи класифікації інфекційних хвороб тварин. Класифікація інфекцій за етіологією: бактеріози, вірусози, мікози, протозоози, пріонні інфекції. Класифікація інфекційних	30	2	6	22

хвороб за шляхами передачі, видовою специфічністю та географічним поширенням. Міжнародні системи номенклатури та класифікації інфекційних хвороб (WOAH, FAO, EC). Проблеми уніфікації термінології та значення стандартизованої номенклатури для діагностики й епізоотологічного нагляду.				
Разом за змістовним модулем 1	90	6	18	66
Змістовний модуль 2. Прикладні аспекти крайової епізоотології				
Тема 4. Профілактика та протиепізоотичний контроль інфекційних хвороб тварин у крайовому аспекті. Принципи профілактики інфекційних хвороб тварин: загальні та спеціальні заходи в системі крайової епізоотології. Біобезпека тваринницьких господарств як ключовий елемент попередження інфекційних захворювань. Вакцинопрофілактика як основний інструмент контролю інфекційних хвороб: ефективність та обмеження. Контроль переміщення тварин, дезінфекція, дезінсекція та дератизація у структурі протиепізоотичних заходів. Організація епізоотичного моніторингу, діагностики, прогнозування та ліквідації спалахів інфекційних хвороб з урахуванням крайових особливостей. Роль державних і приватних ветеринарних служб у реалізації профілактичних і протиепізоотичних програм: досвід України та країн ЄС.	30	2	6	22
Тема 5. Терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи при інфекційних хворобах тварин. Сучасні підходи до терапії інфекційних хвороб тварин у контексті крайової епізоотичної ситуації. Застосування антибактеріальних, противірусних препаратів та імуномодуляторів у ветеринарній практиці. Антибіотикорезистентність: епізоотологічне значення, ризику поширення та шляхи подолання. Комплексне лікування інфекційних захворювань з урахуванням патогенезу та профілактичних заходів. Ветеринарно-санітарні заходи при виникненні та ліквідації спалахів інфекційних хвороб тварин. Роль крайових ветеринарних лабораторій, геоінформаційних технологій та міжвідомчої взаємодії у контролі ефективності лікування і профілактики.	30	2	6	22
Разом за змістовним модулем 2	60	4	12	44
Усього годин	150	10	30	110

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми та план заняття	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Теорія епізоотичного процесу та основи епізоотичного аналізу		
1	Визначення предмета та завдань крайової епізоотології. Історичні етапи становлення науки в Україні. Відмінності між загальною та крайовою епізоотологією. Аналіз внеску українських дослідників у формування крайових підходів.	2
2	Методологічні засади дослідження крайових епізоотій. Принципи побудови епізоотологічних досліджень у регіонах. Методи збору, аналізу та візуалізації епізоотичних даних. Використання сучасних інформаційних технологій.	2

3	Взаємозв'язок крайової епізоотології з іншими науками. Інтеграція екології, імунології, мікробіології у вивченні епізоотій. Використання GIS та біостатистики. Приклади міждисциплінарних підходів.	2
4	Порівняльна характеристика загальної та крайової епізоотології. Відмінності у завданнях, методах і рівнях дослідження. Особливості поширення інфекцій у крайових регіонах. Аналіз прикладів практичного застосування крайових принципів.	2
5	Аналіз рушійних сил епізоотичного процесу. Біологічні, екологічні та антропогенні чинники розвитку епізоотій. Моделювання взаємодії між збудником, господарем і середовищем. Визначення епізоотичних осередків.	2
6	Вплив соціально-економічних чинників на розвиток епізоотій. Роль господарських умов і структури тваринництва. Аналіз ризиків транскордонного поширення інфекцій. Моделювання змін епізоотичної ситуації при зміні середовища.	2
7	Класифікація та номенклатура інфекційних хвороб тварин. Порівняння класифікацій WOAH, FAO, ЄС та України. Принципи групування хвороб за етіологічними ознаками. Практичне завдання – систематизація за типом збудника.	2
8	Проблеми уніфікації ветеринарної термінології. Відмінності між міжнародною та національною термінологією. Вплив неузгодженості назв на облік хвороб. Пропозиції щодо гармонізації термінів.	2
9	Методи епізоотичного аналізу та картографування. Основи просторового аналізу епізоотичних даних. Створення карт поширення інфекцій. Інтерпретація результатів для планування заходів.	2
Змістовний модуль 2. Прикладна частина крайової епізоотології		
10	Організація системи моніторингу інфекцій у регіоні. Побудова структури ветеринарного моніторингу. Аналіз джерел даних і звітності. Виявлення епізоотичних вузлів та каналів поширення.	2
11	Планування протиепізоотичних заходів у крайових умовах. Алгоритм складання комплексного плану профілактики. Визначення регіональних ризиків. Оцінка потреби у ветеринарних ресурсах.	2
12	Біобезпека тваринницьких господарств. Ідентифікація шляхів занесення збудників. Розробка схем контролю доступу та санітарних бар'єрів. Аналіз ефективності програм біозахисту.	2
13	Вакцинопрофілактика у системі боротьби з інфекційними хворобами. Вибір вакцин залежно від епізоотичної ситуації. Оцінка рівня поствакцинального імунітету. Розробка річного плану щеплень.	2
14	Оцінка ефективності лікувально-профілактичних заходів. Методи контролю ефективності терапії. Аналіз динаміки епізоотичних показників після лікування. Порівняння ефективності профілактичних схем.	2
15	Узагальнення епізоотологічних досліджень і звітність. Оформлення аналітичних звітів. Побудова таблиць, графіків та діаграм. Підготовка наукової доповіді за результатами моніторингу.	2
Всього		30

6. Самостійна робота

Назва теми та види завдань	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Теорія епізоотичного процесу та основи епізоотичного аналізу	
Тема 1. Крайова епізоотологія як науковий напрям ветеринарної медицини: теоретичні засади, методологія та особливості розвитку в Україні.	22
1. Крайова епізоотологія та ключові аспекти її діяльності.	

<ol style="list-style-type: none"> 2. Епізоотологічний аналіз, як основний метод дослідження крайових особливостей захворюваності. 3. Природно-кліматичні фактори у формуванні крайової специфіки інфекцій. 4. Протиепізоотичні заходи з урахуванням регіональних особливостей. 5. Підходи до моніторингу, збору даних та аналізу інфекційних хвороб серед тварин. 6. Власна тема. <p>Вид роботи – кросворд / реферат / презентація.</p>	
<p>Тема 2. Епізоотичний процес та його рушійні сили.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фактори, що впливають на поширення інфекцій серед тварин у прикордонних регіонах. 2. Методи епізоотичного моніторингу на крайових територіях. 3. Основні фактори, що визначають виникнення та розвиток епізоотичного процесу. 4. Роль збудника, господаря та середовища у формуванні епізоотичних процесів. 5. Антропогенні фактори, які сприяють зміні епізоотичних процесів. 6. Власна тема. <p>Вид роботи – кросворд / реферат / презентація.</p>	22
<p>Тема 3. Номенклатура та класифікація інфекційних хвороб тварин.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні терміни та поняття номенклатури інфекційних хвороб тварин. 2. Етіологічна класифікація інфекційних хвороб тварин. 3. Епізоотологічна класифікація інфекційних хвороб. 4. Класифікація інфекційних хвороб за перебігом і характером поширення. 5. Карантинні, особливо небезпечні та зоонозні інфекційні хвороби тварин. 6. Власна тема. <p>Вид роботи – кросворд / реферат / презентація.</p>	22
Змістовний модуль 2. Прикладна частина крайової епізоотології	
<p>Тема 4. Профілактика та протиепізоотичний контроль інфекційних хвороб тварин у крайовому аспекті.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Профілактика трихофітії: використання препаратів ЛТФ-130 (ТФ- 130) та інших для активної імунізації проти дерматомікозів. 2. Методи діагностики сапу. Взяття крові у коней для серологічного і гематологічного досліджень та проведення очної малеїнізації. 3. Оцінка імунобіологічної реактивності коней різних порід при сумісному перебігу ринопневмонії з лептоспірозом і стронгілідозами. 4. Техніки введення біопрепаратів при хворобі Ньюкасла, віспи, сальмонельозі, грипі. 5. Біопрепарати і техніка щеплення собак проти чуми, парвовірусного та коронавірусного ентериту. 6. Біопрепарати і техніка щеплення кролів проти міксоматозу, пастерельозу та вірусної геморагічної хвороби. 7. Технологічні фактори біобезпеки у галузі свинарства та їх вплив на епізоотичну ситуацію. 8. Профілактика заразних хвороб у молочних господарствах з урахуванням крайових та технологічних особливостей. 9. Система профілактики інфекційних хвороб молодняку свиней у неблагополучних та умовно благополучних господарствах. 10. Система профілактики інфекційних та інвазійних хвороб риб у крайових умовах аквакультури. 11. Профілактика та протиепізоотичний контроль інфекційних та інвазійних хвороб бджіл у крайовому аспекті. 12. Власна тема. <p>Вид роботи – схема / реферат / презентація.</p>	22
<p>Тема 5. Терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи при інфекційних хворобах тварин.</p>	22

1. Туберкульоз: терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи 2. Сибірка: терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи 3. Злоякісний набряк: терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи 4. Ящур: терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи. 5. Некробактеріоз: терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи. 6. Бруцельоз: терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи. 7. Лептоспіроз: терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи. 8. Сальмонельоз: терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи. 9. Хламідіоз: терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи. 10. Лістеріоз: терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи. 11. Гнилець бджіл: терапія, лікувально-профілактичні та ветеринарно-санітарні заходи. 12. Власна тема Вид роботи – схема / реферат / презентація.	
Всього	110

7. Методи навчання

1. Словесний (лекція, бесіда, дискусія, науковий діалог).
2. Пояснювально-ілюстративний (мультимедійні презентації, відеоматеріали).
3. Практичний (робота з епізоотологічними картами та базами даних, аналіз реальних випадків хвороб тварин, виїзні дослідження).
4. Інтерактивний (моделювання епізоотичного процесу – Epidemix, Disease Spread Simulation, статистичний аналіз даних – Excel, просторово-епізоотологічна картографія з використанням спеціалізованого програмного забезпечення – GeoDa, GRASS GIS, gvSIG, OSM, QGIS).
5. Аналітико- і проблемно-дослідницький (аналіз сучасних наукових публікацій, підготовка рефератів і презентацій, створення аналітичних схем, навчальних моделей та інших візуалізацій).
6. Цифрово-орієнтовний (цифрові освітні ресурси).

8. Форми контролю і методи оцінювання

Основними видами контролю результатів навчання під час вивчення дисципліни «Крайова епізоотологія та профілактика хвороб тварин» є: поточний, періодичний і підсумковий.

Поточний контроль знань здійснюється на кожному лабораторному занятті відповідно з конкретними цілями кожної теми і включає перевірку знань теоретичного матеріалу та практичних навичок з теми, що передбачається робочою програмою.

За сукупністю певних тем здійснюється **періодичний контроль** у вигляді модульних контрольних робіт.

Після вивчення курсу застосовується **підсумковий контроль** у формі екзамену.

Екзамен проводиться для всіх без винятку здобувачів вищої освіти (незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного та періодичного контролю за семестр). До підсумкового контролю з навчальної дисципліни допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види індивідуальних завдань та обов'язкових робіт, передбачених робочою програмою.

Підсумкова оцінка визначається як сума балів за поточний контроль (максимум 60 балів), під час якого оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-бальною системою та переведенням у бальну шкалу шляхом множення середньоарифметичного значення на коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу – 12, та результатів підсумкового контролю (екзамен – це максимум 40 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання практичних завдань здійснюється за такими критеріями:

5 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичного завдання, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує практичне завдання стандартним або оригінальним способом (змінна частина), наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки;

4 бали – здобувач вищої освіти достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичного завдання, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки;

3 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє базові знання окремих положень, наводить приклади типових бухгалтерських проведень, проводить прості розрахунки. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки;

2 бали – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичного завдання;

1 бал – здобувач вищої освіти не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді;

0 балів – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичного завдання.

Оцінювання виконаних самостійної роботи (схем / кросвордів / рефератів / презентацій) відбувається згідно характеристик роботи: упорядкованість – наявність логіки, певної послідовності у викладі матеріалу завдання (**2 бали**); самостійність – самостійне виконання здобувачем вищої освіти завдання, без звернення за допомогою до викладача (або до іншого студента); здатність обґрунтовано висвітлити свою точку зору (**2 бали**), креативність – оригінальність, новизна у виконанні завдання, нестандартне його рішення, здатність відхилитися від традиційних схем мислення (**0,5 бала**), технічне оформлення – відповідність оформлення завдання технічним вимогам до виконання кожного конкретного завдання (формат, шрифт, кегль, інтервал, параметри сторінки тощо (**0,5 бала**)). За наявності вищезазначених характеристик здобувач вищої освіти може отримати 5 балів.

Модульна контрольна робота передбачає виконання п'яти ситуаційних завдань. Оцінювання результатів здійснюється за такими критеріями:

5 балів – правильне виконання всіх 5 завдань.

4 бали – правильне виконання 4 завдань.

3 бали – правильне виконання 3 завдань.

2 бали – правильне виконання 2 завдань.

1 бал – правильне виконання одного завдання.

0 балів – відсутність правильних відповідей на всі завдання.

Під час оцінювання знань і вмінь здобувачів вищої освіти можуть бути враховані результати навчання, отримані у неформальній освіті. Для цього, здобувач освіти, що має підтвердження про результати навчання у неформальній освіті (сертифікат, диплом чи інший документ), звертається із письмовою заявою в деканат факультету і складає підсумковий контроль предметній комісії. Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої теми лекційного чи практичного заняття, змістовного модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни за умови, що програма неформальної освіти відповідає робочій програмі дисципліни.

Підсумковий контроль здійснюється у формі **екзамену**, який проводиться за екзаменаційними білетами. Кожен білет містить: 20 тестів (оцінюються сумарно до 20 балів – по 1 балу за правильну відповідь), одне ситуаційне завдання (оцінюється до 10 балів залежно від повноти та правильності розв’язання) і одне теоретичне питання (оцінюється до 10 балів за глибиною теоретичного обґрунтування та логічністю викладу). Максимальна кількість балів за екзамен становить **40 балів**.

9. Питання для підсумкового контролю

1. Що таке крайова епізоотологія?
2. Яке місце займає крайова епізоотологія в системі ветеринарної медицини?
3. Хто є засновниками вітчизняної школи епізоотології?
4. Які основні завдання крайової епізоотології?
5. Чим відрізняється загальна та крайова епізоотологія?
6. Які методи використовує крайова епізоотологія?
7. У чому полягає практичне значення крайової епізоотології?
8. Як крайова епізоотологія пов’язана з біобезпекою та біозахистом?
9. Які напрями досліджень сьогодні є пріоритетними у крайовій епізоотології?
10. Які наукові школи світу зробили найбільший внесок у розвиток епізоотології?
11. У чому полягає специфіка крайової епізоотології в Україні?
12. Які особливості епізоотичного процесу властиві території України?
13. Як впливають природно-кліматичні умови на поширення інфекцій в Україні?
14. Які соціально-економічні чинники формують регіональну епізоотичну ситуацію?
15. Які приклади крайових епізоотій спостерігались на території України?
16. Яке значення має вивчення крайової епізоотології для аспірантів?
17. Які державні програми спрямовані на боротьбу з інфекційними хворобами тварин в Україні?
18. Як відрізняється підхід до епізоотології у розвинутих країнах і в Україні?
19. Яке значення має інтеграція української ветеринарної науки у світовий простір?
20. Які сучасні методи моніторингу використовуються в Україні?
21. Що таке епізоотичний процес?
22. Які елементи складають епізоотичний процес?
23. Які рушійні сили епізоотичного процесу ви знаєте?
24. Як тварина-сприйнятливий організм впливає на перебіг інфекції?
25. Яку роль відіграє збудник у підтриманні епізоотичного процесу?
26. Як фактори зовнішнього середовища впливають на поширення інфекцій?
27. Поясніть відмінності між спорадичним, ензоотичним та епізоотичним процесом.
28. Що таке епізоотичний осередок?
29. Як антропогенна діяльність впливає на епізоотичний процес?
30. Чому глобалізація і транспортні комунікації сприяють поширенню інфекцій?
31. Що таке номенклатура інфекційних хвороб?
32. Які основні принципи її побудови?
33. Чим відрізняється медична та ветеринарна номенклатура?
34. Як класифікують інфекційні хвороби за МЕБ?
35. Які існують міжнародні реєстри інфекційних хвороб тварин?
36. Чому важливо дотримуватися єдиної номенклатури?
37. Як номенклатура впливає на систему ветеринарного контролю?
38. Які приклади змін у номенклатурі відбулися останніми роками?
39. Як номенклатура полегшує міжнародну співпрацю?
40. Які проблеми виникають при перекладі та уніфікації назв інфекцій?
41. Які основні принципи профілактики інфекційних хвороб тварин?
42. Що таке неспецифічна профілактика?
43. Які існують специфічні методи профілактики?
44. Як впроваджується біобезпека у тваринницьких господарствах?
45. Які методи імунопрофілактики застосовуються?

46. Яке значення має карантин у профілактиці інфекцій?
47. Як дезінфекція допомагає у профілактиці?
48. Які заходи профілактики застосовують у разі загрози епізоотії?
49. Як господарські умови впливають на ефективність профілактики?
50. Які профілактичні заходи найчастіше застосовують в Україні?
51. Які основні класифікації інфекційних хвороб ви знаєте?
52. За якими критеріями класифікують інфекційні хвороби?
53. Як класифікують хвороби за етіологічним принципом?
54. Що таке антропозоонози? Наведіть приклади.
55. Що таке зооантропонози?
56. Як класифікація залежить від шляху передачі збудника?
57. Які хвороби відносять до карантинних?
58. Як класифікація полегшує роботу ветеринарного лікаря?
59. Які недоліки існуючих класифікацій?
60. Які сучасні підходи пропонуються для вдосконалення класифікацій?
61. Які головні напрямки роботи у боротьбі з інфекційними хворобами тварин?
62. Що таке організаційно-господарські заходи?
63. Які приклади організаційно-господарських заходів ви знаєте?
64. Як здійснюється ветеринарно-санітарний контроль у господарствах?
65. Що таке оздоровчі заходи?
66. Які специфічні заходи застосовують у боротьбі з хворобами?
67. Як здійснюється планування протиепізоотичних заходів?
68. Яке значення має взаємодія з державною ветеринарною службою?
69. Як господарство повинно реагувати на випадок інфекційної хвороби?
70. Що таке ліквідація епізоотичного осередку?
71. Які методи ізоляції та карантину застосовують?
72. Які дезінфекційні заходи проводяться при спалаху хвороби?
73. Як здійснюється контроль переміщення тварин?
74. Яке значення має вакцинація в боротьбі з епізоотіями?
75. Що таке компартменталізація у ветеринарії?
76. Як визначається благополуччя господарства?
77. Які існують міжнародні вимоги до оздоровчих заходів?
78. Як проводиться облік і звітність у разі спалаху хвороби?
79. Чому важливо поєднувати різні напрями протиепізоотичної роботи?
80. Як цифрові технології допомагають у боротьбі з інфекціями?
81. Які основні принципи терапії інфекційних хвороб тварин?
82. Чим відрізняється етіотропна терапія від патогенетичної?
83. Що таке симптоматична терапія?
84. Які приклади антибактеріальної терапії у ветеринарії ви знаєте?
85. Як застосовуються противірусні препарати у тваринництві?
86. Які імуномодулятори застосовують у лікуванні інфекцій?
87. Як проводиться лікування при масових спалахах?
88. Що таке лікувально-профілактичні заходи?
89. Які профілактичні схеми лікування застосовують у тваринництві?
90. Як антибіотикопрофілактика допомагає при бактеріальних інфекціях?
91. Які ризики пов'язані з антибіотикорезистентністю?
92. Які біопрепарати застосовуються для лікування інфекційних хвороб?
93. Що таке аутовакцини і коли їх використовують?
94. Яке значення має серотерапія у ветеринарії?
95. Як застосовуються пробіотики у лікуванні тварин?
96. Що таке вакцинація в умовах спалаху інфекції?
97. Як визначають ефективність терапії?
98. Які критерії вибору лікувально-профілактичних заходів у господарстві?

99. Як інтегрувати лікування і профілактику у єдину систему біобезпеки?

100. Які перспективи розвитку терапії інфекційних хвороб у ветеринарії?

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та періодичний контроль					Індивідуальне самостійне завдання	Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5			
5	5	5	5	5			
Контрольна робота за змістовним модулем 1 – 5			Контрольна робота за змістовним модулем 2 – 5		5	40	100

Шкала оцінювання: національна та шкала університету

Сума балів за шкалою університету (за всі види освітньої діяльності)	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи) практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
75-89	Добре	
60-74	Задовільно	
менше 60	Незадовільно	Не зараховано

11. Рекомендована література

Основна

1. Ветеринарна мікробіологія, вірусологія та імунологія: навчальний посібник / Романишина Т. О., Лахман А. Р., Солодка Л. О., Бегас В. Л. Житомир: Поліський національний університет, 2024. 186 с.

2. Вірусні хвороби тварин з везикулярним синдромом : монографія / Л. Є. Корнієнко та ін. Київ: ТОВ «Юрка Любченка», 2021. 336 с.

3. Влізло В. В., Слівінська Л. Г., Максимович І. А., Леньо М. І., Галяс В. Л. Лабораторна діагностика у ветеринарній медицині : довідник. Львів : Афіша, 2014. 152 с.

4. Галатюк, О. Є. Організація профілактичних та оздоровчих заходів при інфекційних хворобах тварин: метод. посібник / О. Є. Галатюк, М. Л. Радзиховський. Житомир : Рута, 2013. 454 с.

5. Галатюк О.Є., Романишина Т.О., Застулка М.В. Інновації у бджільництві щодо профілактики хвороб : монографія. Житомир: Рута, 2024. 193 с.

6. Діагностика інфекційних та протозойних хвороб тварин : навчальний посібник / В. В. Зажарський, М. В. Білан, Н. В. Алексєєва, О. І. Сосницький, О. М. Кулішенко, В. В. Глебенюк, Н. Г. Усєєва, Н. І. Козак, О. Є. Галатюк, В. Л. Бегас, К. В. Аліфонова. Дніпро: ГРАНІ, 2023. 300 с.

7. Ефективність різних підходів профілактики та боротьби з інфекційними пневмоентеритами великої рогатої худоби / Корнейков О. М. та ін. *Ветеринарна медицина*. 2019. Вип. 105. С. 46–53.

8. Калініна О. С. Таксономічна характеристика РНК-геномних вірусів хребетних тварин і людини. *Науковий вісник ЛНУВМ та БТ ім. С. З. Гжицького*. 2017. 19(78). С. 30–35.

9. Лахман А. Р., Галатюк О. Є., Романишина Т. О., Бегас В. Л. Епізоотична ситуація щодо контагіозних хвороб бджіл у Північно-Західному регіоні України. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького*. Сер. ветеринарні науки. 2022. 24(106). С. 50–54.

10. Медична мікробіологія, вірусологія та імунологія : підручник / В. П. Широбоков, С. І. Климнюк, В. А. Понятовський та ін.; за ред. В. П. Широбокова. Вінниця : Нова Книга, 2021. 920 с.

11. Особливості сумісного перебігу лептоспірозу та ринопневмонії в умовах кінного заводу / Галатюк О. Є., Калнаус О. Р., Романишина Т. О., Павленко С. М. *Наукові горизонти*. 2020. 3(88). С. 53–59.
12. Патогенез інфекційних хвороб у тварин / за ред. С. П. Коваленка. Харків : Основа, 2019. 540 с.
13. Повільні інфекційні хвороби тварин / Л. Є. Корнієнко, Н. А. Меженська, О. А. Мороз та ін.: монографія. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2020. 508 с.
14. Ситуаційні задачі з мікробіології та вірусології / за ред. Ткачук. Тернопіль : ТНМУ, 2022. 338 с.

Додаткова

1. Afonso C. L., et al. Taxonomy of the order Mononegavirales. *Archives of Virology*. 2016. 161(8). P. 2351–2360.
2. Barrett D., et al. Prevalence of bovine viral diarrhoea virus (BVDV), bovine herpesvirus 1 (BHV-1), leptospirosis and neosporosis, and associated risk factors in 161 Irish beef herds. *BMC Veterinary Research*. 2018. 14(1). P. 8–15.
3. Bisiuk V. V., Galatiuk O. Ye., Behas V. L., Romanishina T. O., Lakhman A. R. Hematological parameters and immune response characteristics in canine chlamydiosis. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary Sciences*. 2025. 26 (117). P. 126–135. <https://doi.org/10.32718/nvlvet11718>
4. Blome S., et al. Classical swine fever vaccines: state-of-the-art. *Veterinary Microbiology*. 2017. 206. P. 10–20.
5. Dagalp S. B., et al. Molecular and antigenic characterization of bovine herpesvirus type 1 (BoHV-1) strains from cattle with diverse clinical cases in Turkey. *Tropical Animal Health and Production*. 2020. 52(2). P. 555–564. <https://doi.org/10.1007/s11250-019-02042-6>
6. Galatiuk O. E., Lakhman A. R., Romanishina T. O., Zastulka O. O., Kurtyak B. M., Kovalchuk I. I., Pundyak T. O. Bioperspectives in the treatment and prevention of enterobacteriosis of bees in organic production of beekeeping products. *The Animal Biology*. 2021. 23(3). P. 41–53. <https://doi.org/10.15407/animbiol23.03>
7. Galatiuk O. Y., Zastulka M. V., Cherevatov V. F., Yarovets V. I., Egoshin L. R. Obtaining morphometric standards of drone wings of separate populations of honey bees (*Apis mellifera*) in Ukraine. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2024. 15(1). P. 92–96. <https://doi.org/10.15421/022413>
8. Headley S. A., et al. Molecular survey of infectious agents associated with bovine respiratory disease in a beef cattle feedlot in southern Brazil. *Journal of Veterinary Diagnostic Investigation*. 2018. 30(2). P. 249–251. <https://doi.org/10.1177/1040638717739945>
9. Hostnik P., et al. Review of infections with bovine herpesvirus 1 in Slovenia. *Frontiers in Veterinary Science*. 2021. 8. P. 1–9. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.676549>
10. Maidana S. S., et al. A new molecular method for the rapid subtyping of bovine herpesvirus 1 field isolates. *Journal of Veterinary Diagnostic Investigation*. 2020. 32(1). P. 112–117. <https://doi.org/10.1177/1040638719898692>
11. Moore D. P., Cantón G. J., Louge Uriarte E. L. Editorial: Infectious diseases affecting reproduction and the neonatal period in cattle. *Frontiers in Veterinary Science*. 2021. 8. P. 115–128. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.679007>
12. Wongchitrat P., Chanmee T., Govitrapong P. Molecular mechanisms associated with neurodegeneration of neurotropic viral infection. *Molecular Neurobiology*. 2024. 61. P. 2881–2903. <https://doi.org/10.1007/s12035-023-03761-6>

12. Електронні інформаційні ресурси

1. Навчальне середовище Moodle (<http://m.polissiauniver.edu.ua/course/view.php?id=1589#section-0>).
2. Бібліотечно-інформаційний ресурс (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, здобувачські роботи, матеріали конференцій, патенти, статистичні матеріали, наукові звіти):

- інституційний репозитарій Поліського національного університету (<http://ir.polissiauniver.edu.ua/?locale=ua>);
- Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/>, 10014, м. Житомир, Новий бульвар, 4, (0414) 37-34-65);
- Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>, м. Київ, просп. Голосіївський, 3, +380 (44) 524-81-36).
- 3. Cornell Wildlife Health Lab – Epizootic Hemorrhagic Disease (EHD). [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://cwhl.vet.cornell.edu/project/epizootic-hemorrhagic-disease>
- 4. Disease Spread Simulation (основний браузерний симулятор) [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.csdn.org/projects/474/>
- 5. DOAJ (Directory of Open Access Journals). [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://doaj.org>
- 6. Epidemix (веб-програма для візуалізації моделей захворювань) [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.epidemix.app/>
- 7. EFSA (European Food Safety Authority) – Epizootic haemorrhagic disease. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://animal-diseases.efsa.europa.eu/EHDV/>
- 8. ESPEN (WHO African Region) – Maps & Data. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://espen.afro.who.int/maps-data>
- 9. FAO EMPRES-i (Emergency Prevention System for Animal Health). [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.fao.org/animal-health/situation-updates/en>
- 10. FAO ECTAD Asia-Pacific. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.fao.org/ectad/asiapacific/en>
- IVIS (International Veterinary Information Service). [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.ivis.org>
- 11. GeoDa. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://geodacenter.github.io/>
- 12. GRASS GIS. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://grass.osgeo.org>
- 13. gvSIG. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://gvSIG.com>
- Gov.uk – Epizootic haemorrhagic disease in Europe. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.gov.uk/government/publications/epizootic-haemorrhagic-disease-in-europe/28-november-2023-epizootic-haemorrhagic-disease-in-europe>
- 14. OpenStreetMap (OSM). [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.openstreetmap.org>
- 15. PubMed (U.S. National Library of Medicine). [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov>
- 16. QGIS (Quantum GIS). [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://qgis.org>
- 17. ScienceDirect (Elsevier). [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com>
- 18. SpringerLinkю. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://link.springer.com>
- 19. Vetelib (Veterinary Medicine Electronic Library). [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.vetelib.com>
- 20. WOAH (World Organisation for Animal Health) – WAHIS Disease Data Collection. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.woah.org/en/what-we-do/animal-health-and-welfare/disease-data-collection/>